

Ils palissaders sper l'aua e sur las Alps

Exposiziun al Museum istoric da Berna

■ (gsc) **I n'è betg per cas che la Svizra ha arranschà sia «Expo 02» en la regiun dals trais lais, a chaval sin il cunfin da linguas tranter franzos e tudestg e sin ils cunfins da quatter chantuns (BE, FR, NE e VD).** Ma lezza patria dals Helvets da Mont Vully ed auters lieus, suttamess a Roma da Caius Iulius Caesar (100–44 a. Cr.) e cristianisads sut l'influenza dals retgs burgognais da Lyon, era gia urbarisada dapi millennis. Il paun il pli vegl da l'Europa (ca. 3530 a. Cr.) duain ins avair chattà a Twann/BE sper il Lai da Bienna. Dapi l'onn 1853, pia gist suenter la naschientscha dal stadi federal perscrutesch'ins ils abitadis preistorics dals trais lais. Dapi 2011 èn 111 plazzas d'exhavaziun da palissaders en sis pajais alpins, reconuschidas da l'Unesco sco patrimoni mundial. Plinavant ha la luada dals glatschers manà a chats preistorics en auta muntogna. Il 2003 e 2004 en las Alps bernaisas han duas stads fitg chaudas pussibilità da chattar l'equipament d'in chatschader neolitic (ca. 2800 a. Cr., pia 1500 onns avant «Ötzi»). Lez lieu da chat è situà sin il Schnidejoch (2756 m sur il mar) tranter Gstaad/BE e Montana/VS.

Preschentaziuns e documents didactics

Il Museum istoric bernais, cun l'agid dal Servetsch archeologic chantunal bernais, ha gist arranschà in'exposiziun intitulada: «Ils palissaders sper l'aua e sur las

Alps»*. La culminaziun da l'occurrenza è l'equipament dal chatschader dal Schnidejoch. Ins po dentant era vesair models: Duas chasas vegnan bajegiadas en il parc dal museum segund il model da la piazza d'exhavaziun da palissaders situada a Sutz-Lattrigen sper il Lai da Bienna. Tar la construcziun dov'ins iseglia e materials che stevan a disposiziun en il temp neolitic, per exempel scors'alva da tigl per cordas e sugas che duain tegnair ensemen ils elements da las chasas. Tranter las duas chasas cultivesch'ins spezias veglias d'arveglia e da furment; il public po pia perseguitar la creschientscha, madiraziun e raccolta da las plantas sco era lur elavuraziun. Mintga mesemna e dumengia lavur'ins en l'ufficina da metal. Ins po pia vesair co ch'ins imitescha chats d'ina fossa da prinzi dal temp da bronz tempriv exhavada a Strättligen-Renzenbühl/BE sper il Lai da Thun. Il museum porscha in guid auditiv cun in tur d'in'ura, sco era visitas cun guid per gruppas. Scolas pon «sfunsar» en il mund dals palissaders durant ina visita guidata u en in'ufficina, ubain chargiar giu documents didactics (www.bhm.ch).

* **Helvetiaplatz 5, Berna. Lingias da tram 6 (direcziun Worb), 7 (direcziun Ostring) ed 8 (direcziun Saali). Lingia da bus 19 (direcziun Elfenau). Avertura fin als 26 d'october, dal mardi a la dumengia, sco era mintga di da festa legala en tut la Svizra, da las 10.00 a las 17.00. Reducziun Viafier federala da 10% sin il viadi e sin l'entrada. Infurmaziun: info@bhm.ch. Illustraziuns: www.bhm.ch/medienbilder**